

Magisterská práce:

EDITA MIKOLÁŠKOVÁ

Jan Šplíchal (1894-1942) malíř krajiny a vesnického života – jeho život a dílo v kontextu doby

Vedoucí práce: Mgr. Marie Rakušanová, Ph.D.

Oponent: PhDr. Eva Bendová

Posudek oponenta:

Autorka si vybrala téma velmi osobní a na první pohled by se mohlo zdát, že z hlediska dějin umění, ne příliš atraktivní. Cílem její práce se stalo zdokumentování života a výtvarného díla Jana Šplíchala. Jan Šplíchal byl malířem samoukem, epigonem Mařákovy školy, jeho dílo nepřinášelo ve své době nové výtvarné myšlenky a svým významem nikdy nepřesáhlo hranice regionu. Byl malířem mimo centrum, pocházel ze Sloupnice u Litomyšle, z vesnice, kterou celý život věrně zobrazoval. K zmíněnému kraji a krajině má i autorka práce blízký vztah a především porozumění, což se velmi pozitivně odrazilo ve způsobu psaní, čtivých lehkých formulacích, a zejména pak při rekonstrukci životního příběhu umělce a významu jeho díla. Osud Jana Šplíchala je příběhem velmi obyčejného člověka. Dějiny nepatrného bezvýznamného jedince stojí v popředí zájmu evropské historiografie již od konce osmdesátých let 20. století, a to především francouzské Školy análů. *Dějiny chudoby a milosrdenství* Bronislava Geremeka nebo *Dějiny soukromého života* od Phipippa Ariése obrátily pohled k rekonstrukci historické každodennosti a života anonymní společnosti a jednotlivců. Autorka práce se tak velmi chytře nechala inspirovat prací *Na stopě neznámému* historika tohoto okruhu Alaina Corbina, včetně jeho metodologie, jak sama píše v úvodní kapitole *Metoda*, čímž dostává její práce nový dalekosáhlejší rozměr. Svůj úkol pojala dále jako klasickou monografii, jak zaznívá z úvodu a samého členění práce do dvou stěžejních kapitol *Život* a *Dílo*. K první kapitole přistupuje nesmírně zdařile, v duchu své inspirace s precizností až kronikářskou, kde hlavní hrdina získává konkrétní obrysy na základě pečlivě prostudovaného dobového a archivního materiálu včetně nově zachycených vzpomínek ústního podání. Množství tohoto materiálu, jak vyplývá z textu, je až obdivuhodné, jen je škoda, že se archiválie a prošlé archivy včetně získaných vzpomínek neobjevují jmenovitě v závěrečném soupisu pramenů. Autorka nezapomíná pozorovat hrdinu z několika úhlu pohledu, sleduje jeho vzdělání, soukromé vzdělávání se, rekonstruuje jeho knihovničku a inspirace, nezapomíná ani na pozdější dobovou recepci jeho díla ve sledu výstav a sběratelství. Dobře si uvědomuje historickou cenu umělcovy osoby a tvorby, kriticky jej zhodnocuje a chápe jej především jako dokumentátora zachycujícího venkovské a přírodní realie svého kraje. Velmi podařeně tak podtrhává národopisný význam jeho úsilí. V stěžejní kapitole „Dílo“ je proto zařazení textu *Folklór, lidové stavitelství a zachycení skutečnosti* více než opodstatněné, stejně tak jako kategorizace umělcovy tvorby podle oblíbených námětů, a krajin podle čtvero ročních dob. Jinak je tomu však v případě charakteru grafického díla, kde se v příslušné pasáži opakují informace integrované již v jiných částech textu, a která nedokládá hlubší význam tohoto druhu výtvarné práce pro Jana Šplíchala. Proč vůbec tato kapitola byla zařazena není dostatečně vysvětleno. Autorka jinak velmi pečlivě pracuje s termíny, možnými výtvarnými inspiracemi umělce a má smysl pro posouzení kvality jednotlivých děl. Co však neujde mé zásadní výtce je nedůslednost v uvádění popisných údajů, ať již u jmen (nerozepsaná křestní jména) nebo u výtvarných děl, a to především

v nedostatečné obrazové příloze. Zařazením obrazové přílohy na konec vzbuzuje autorka dojem soupisového katalogu monografie, při čtení práce však vychází najevo, že se jedná o ilustrativní příklady popisovaného díla. Proč nejsou zobrazení zařazený přímo v textu? Snížila by se tak jejich nesrozumitelnost v řazení, které není ani chronologické, ani na první pohled jednoznačně tématické. U řady zobrazení chybí navíc datace, při které autorka v jiných částech práce dokazuje velkou zdatnost. V jakékoliv monografii je snaha o alespoň rámcové datování děl její nezbytnou a nedílnou součástí, významnou pro vývoj a pochopení celého díla. V nešťastné příloze je navíc nedůsledné také uvádění majitelů, provenience děl a v případě několika komparací dokonce autora (obr.7 a 9 je Jan Honsa, jak vyplývá z textu, v příloze není jeho jméno uvedeno). Domnívám se však, že vzhledem k schopnostem autorky, které projevuje v textu, by bylo odstranění těchto nedostatků otázkou krátkého času, a je tedy možné, je chápat jako nedostatky formální povahy.

Ad summam: Předkládaná práce Edity Mikoláškové je originálně promyšlená, pečlivě „nabádaná“ a solidně napsaná. I přes výše uvedené výtky ji doporučuji k obhajobě.

V Praze 4.6.2009

PhDr. Eva Bendová